

Yttrande till ”Förtroendemannautredningen”

från

Politiskt Alternativ

Härmed inlämnas vårt yttrande beträffande Förtroendemannautredningen från föreningen Politiskt Alternativ. Vår avsikt är från första stund engagera oss i det politiska arbetet i Vilhelmina kommun, i vilket detta yttrande kan ses som vårt första bidrag. Vi vill redan nu visa vår vilja att ta ansvar, i kommunens demokratiska arbete, processer och utredningar.

Inledande reflektion över enkätundersökningen i utredningen

I enkäten förekommer en fråga om ledamöter övervägt att lämna sitt förtroendeuppdrag det sista året. Över hälften (53%) svarar JA. När orsakerna till övervägandet JA spaltas upp:

□ anser hälften (50%) att **"KFM/nämnder/styrelse blir ofta överspelat av andra politiska nivåer/kommunala organ/befattningshavare"**.

□ 46% anser att uppdraget känns meningslöst/svårt att påverka beslut.

□ 30% anser det vara för mycket partipolitik/för lite saktidiskussion.

– Helt uppenbart är minst en fjärdedel av de förtroendevalda missnöjda med den lokala demokratin funktion. Enkäten fångar inte upp övriga åsikter (NEJ-svar) varför ett mörkertal är rimligt att anta.

Det finns sedan flera citat från förtroendevaldas (anonyma) synpunkter kring inflytande och demokrati, vilka är väl värda att återge, som ett avstamp i diskussionen kring det politiska arbetet och beslutsprocessen:

□ "Svårt att tillämpa en riktig demokrati. Beslut verkar många gånger tagna innan nämndmöte".

□ "En maktelit har skapats i kommunen, uppbyggt på kompis/släktskap, som de flesta förslag och beslut baseras på. Samt hos dessa, upplever jag att kunskapen är mycket låg. Förödande för Vilheminas framtid".

□ "Mycket kan göras för att utveckla demokratin och medborgarnas inflytande samt arbetsklimatet för oss politiker".

Orden "cirkus" och "sandlådor" nämns i kommentater. Och detta av förtroendevalda personer.

– När man läser hur en stor del förtroendevalda uppfattar att kommunfullmäktige lever upp till sina uppgifter, slås man över att missnöjet är stort i många frågor.

Beträffande inflytande över beslutsfattande anser många (40 resp 45%) att kommunstyrelsens ordförande respektive kommunstyrelsen har *mycket stort inflytande* (KFM gavs värdet 25%). När man sedan frågar om de *bör ha mycket stort inflytande*, markeras det tydligt att (17, 28, respektive 49% för KFM).

– Det råder alltså ett tydligt glapp mellan grad av inflytande och hur stort inflytandet bör vara. En för stor maktkoncentration återfinns hos kommunstyrelsen och dess ordförande. Vilket signalerar att maktfördelning bör återbördas till kommunfullmäktige och att arbetsordningen måste utredas noggrant. Strategiska och visionära frågor bör återföras och initieras i en större utsträckning i KFM.

Beträffande hur frågan om man "blir undanhållen bakgrundsinformation inför beslut" svarade 6,4% att de ofta blev det och 2,1% att de alltid blev det. Av de 8,5% som svarade "vet ej" kan svårigen avgöra detta om detta inte kommit till deras personliga kännedom. Men en siffra kring 8,5 % som påtalar "ofta/alltid" borde vara en väckarklocka. Att 8,5% upplever att **man ägnar sig åt annat än att lyssna på dem**, respektive sällan anser sig bli jämlikt behandlade under sammanträden, borde summerat vara alarmerande. Då kring en tiondel av ledamöterna känner sig tydligt marginaliserade i beslutsprocessen.

– Det handlar om att 62% uppger, att de alltid anser sig bli jämlikt behandlad under sammanträden. Målsättningen borde vara 100%. Alla partier i Vilhelmina borde fråga sig vad vi alla kan göra för att förbättra det politiska klimatet och vårt bemötande mot andra.

Vad beträffar beslutsunderlagen anser hela 53% att det redovisas för få beslutsalternativ att ta ställning till vid beslut. Beträffande frågan **"De skriftliga beslutsunderlagen beskriver konsekvenserna av ett beslut på ett tillfredställande sätt"** svarar 13% att det inte stämmer alls. 38% tycker det stämmer ganska dåligt. Vilket betyder att mer än hälften underkänner beslutsunderlagen rent generellt. Utsorteringen kan både kommunstyrelsen och förvaltningen ha skuld i. Precis som i att inte tillräckligt med förslag ges från respektive kategori.

– Det finns en tendens att förslag ska vara färdiga och entydiga när de presenteras. Förhållnings-sättets tendens till en och endast en lösning som måste sökas brytas upp. Den politiska och förvaltningsmässiga fantasin måste ges större spelrum i en mer prestigelös diskussion som kliver ut ur de ibland alltför snäva partipolitiska (eller personpolitiska) ramarna. Detta i sin tur sätter fokus på kommunstyrelsens arbetsutskott och presidiet, vars arbetsrutiner bör följas upp och granskas.

Summering

Är förtroendemannskapet och den politiska organisationen i djup kris? Nej, så allvarligt är det inte men det finns en rad frågeställningar och problem, vilka man på allvar måste ta itu med omgående. Det räcker dock inte med att peka på problemen, utan vi tror att man måste debattera och utreda detta djupare, därtill skapa en handlingsplan som stöd i ett förändrings- och förbättringsarbete av den lokala demokratin.

1. Alternativa förtroendemannaorganisationer

1.1. Reflektion - Uppdrag 1

Först några punkter vi vill påpeka inledningsvis. Under rubriken *Uppdrag 1* framkom väldigt lite kring argumenten under diskussionerna i utredningen. Vi tycker att sakskalet borde varit viktiga att redovisa, eftersom det råder oenighet kring antalet ledamöter i både KFM och nämnder. I en så viktig fråga som förslag till ny Förtroendemannaorganisation, är det viktigt att man i så stor utsträckning som möjligt når konsensus. När man inte dit i sitt utredningsförslag, bör man tydligt redovisa konfliktens bakgrund och sakargument, för att inte frågan ska förbli polariserad. Finns möjligheter att ge öppningar till förståelse och debatt, även utanför sammanträdesrummen, då bör man gripa dessa.

1.2. Återkoppling Uppdrag 1. Alternativa förtroendemannaorganisationer

1.2.1. Kommunfullmäktige (KFM)

Även om remisstiden löpt ut, för antalet ledamöter i KFM, förordar vi att rådande antal förblir intakt, dvs 35 ledamöter. Det är av största vikt att så god geografisk representativitet kan ges, vilket annars försvagas genom en minskning av antalet ledamöter. Det är av största vikt, att kommunen har ett stort antal initierade ledamöter/politiker som även kan besätta nämnder, på ett sådant sätt att de politiskt förtroendevalda inte blir en alltför koncentrerad skara. Detta möjliggör ett större urval och spridning av nämnduppdragen.

Vi tror också att generationsväxling kan fungera bättre med ett större antal, där överlappning ges större möjligheter, vilket är viktigt för kontinuitet och åldersspännvidd. Demokrati som kulturfenomen kan aldrig underskattas. Demokrati är en ständig praktik och skola, där ingen torde bli fullärd, där varje beslut är unikt i sitt sammanhang. Men ständigt forfarande en helhet där summan är större än delarna. En helhet vi tillsammans skapar och bär gemensamt ansvar för. Vilket betyder att misstag och felaktiga beslut inte är något som är ett problem, utan en del av processen. Som inte ska ses som någon belastning, så länge inte det blir onödiga långbänkar. Prestigelöshet måste präglade det politiska arbetet i en större utsträckning. En genomgång av arbetsordning och ett återupprättande av KFM som fora för de övergripande besluten, är också viktiga aspekter i ett reformarbete.

1.2.2. Nämnder (som hör till uppdrag 2-7, men som partierna lät meddela i *Uppdrag 1*)

A) Politiskt Alternativ har inget att invända mot förordat antal ledamöter (9 st i KUN, SOC) förutom Miljö- och byggnadsnämnden (MoB) där 5 ledamöter förlorar beslutsförmågan med ett arbetsutskott (Au) bestående av 3 ledamöter (då AU kan skapa majoritet i MoB). **Ska MoB fungera med god bredd, bör nämnden bestå av 7 ledamöter.** Parallellt, om ytterligare ett nytt parti träder in i kommunpolitiken, kan alla partier ges större möjlighet till representation genom traditionell viktning som inte strikt följer proportionerna. Med 5 ledamöter riskerar partier att hamna utanför, vilket vore olyckligt ur ett representativt perspektiv. 5 ledamöter innebär förmodligen en "avveckling" av Au och tätare möten för MoB.

B) Kommunstyrelsen förordas bestå av 11 ledamöter med ett arbetsutskott om 5 ledamöter. Men ett frågetecken måste resas. I dagsläget är kommunstyrelsens arbetsutskott starkt när det står enigt, i sin rekommendation till kommunstyrelsebeslut. Med tanke på den kritik som riktats kring maktkoncentrationer borde de hierarkiska konstruktionerna minimeras och/eller öppnas för större insyn. Är ett mindre arbetsutskott lösningen – eller vilka hinder finns för ett arbetsutskott där alla kommunstyrelsens ledamöter deltar? Vill man ha fördjupad demokrati eller främst spara pengar genom "rationalisering" som innebär reducering? Försvaret kring vad som är praktiskt eller inte, håller inte utan argument. Demokrati byggs inte på bekvämlighet. Att ifrågasätta arbetsutskottens arbetsordning borde göras oftare. T.ex. kan närvarorätt för en partirepresentant införas, med förslags- och yttranderätt utan beslutanderätt. En debatt och utredning kring arbetsutskottens funktion borde initieras. Precis som frågan bör utredas om nämnderna istället ska läggas som utskott under kommunfullmäktige/kommunstyrelse.

C) Fenomenet att kommunalråd(en) sätter agendan på eget bevåg, är något som inte alltid gagnar demokratin, synnerligen inte i ett system där blockpolitiken är befäst. Makten utgår så lätt uppifrån och ner, där KFM kan få det höga nöjet att skriva under vad som ursprungligen initierats i presidiet. Samma sak med kommunledningsgruppen (fast nu talar vi inte nämnd, märk väl!) där närvarorätt kan etableras. Finns en rädsla för insyn, då finns bristande tillit. Tillit och förtroende kan bara byggas underifrån, genom gemensamt arbete och delat ansvar.

D) Mycket av vår demokratisyn, ligger i linje med förslag som riktas mot deliberativ demokrati. Deliberativ demokrati – samtalsdemokrati eller diskursiv demokrati – är en demokratimodell som pekar på samtalets och kommunikationens roll för att utveckla och förstärka demokratin. Beslutsprocessen ska kunna följas minutiöst och detaljerat, vara lättillgänglig och transparent. Medborgare kan här följa och delta i processen och t.ex. ge yttranden. Vilket även gör att maktkoncentrationen i Au och presidium försvagas. Allt handlar om att fördjupa den representativa demokratin och vitalisera både beslutsprocesser och kommunens utveckling.

E) En del i att fördjupa demokratin och förankringen, i hela bygden, är en utveckling av olika typer av rådgivande eller beslutande råd/organ. Kommundelsnämnder kan vara intressant att utreda för de bägge fjälldalarna. Men mest akut torde en form av samhällsråd vara. I Lycksele har man t.ex. bygderåd. Men det här är råd som inte ska utlysas av kommunstyrelsen, utan som så snart en fråga berör t.ex. en by eller ett område, skall rådet meddelas och konsulteras. Medborgarförslag bör också ha möjligheten att kunna sammankalla ett samhällsråd i frågor av vikt.

1.4 "Ickefrågan" som inte berörs – oppositionsrådets vara eller icke vara

A) Oppositionsrådets tillkomst kan tolkas som en eftergift för att balansera en långvarig socialdemokratisk politisk dominans. Idag har maktskifte skett i Vilhelmina och blocktänkandet ser ut att upplösas allt mer. Flera nya partier kan komma att äntra den politiska scenen och en tydlig opposition kan bli väldigt svår att skönja. I ett läge där ett nytt parti inte tar entydigt ställning för endera "blocken", i någon långvarig koalition, kommer vi se mycket större variation över majoritetskonstellationer i olika frågor. En entydig opposition är förmodligen ett minne blott. I det perspektivet är ett oppositionsråd meningslöst, rentav kontraproduktivt, då en (1) "opposition" får monopol, när snarare flera oppositionella grupperingar kan uppträda.

B) Det finns även goda skäl att lämna ett system där "gruppledarna" är i "huset" och riskerar utveckla en form av högsta representanter för ett informellt "tvåpartisystem". Mycket av de problem och brister som enkätundersökningen visar prov på, kan härröra från en politisk kultur där initiativen i politiken utgår från kommunalråden i en större utsträckning än vad som kan vara lämpligt. Vilket kan ha inneburit att kommunstyrelsen styrs tydligare av presidiet och med kommunfullmäktige i skuggsidan – med marginalisering i viktiga och strategiska frågor. I en mer renodlad uppgift utan bisittare, skulle ett kommunalråd tydligare företräda kommunens politiska ledning på ett mer neutralt sett. Det vill säga var dess ordförande, som övervakar den demokratiska processen och kanaliserar frågor till rätt beslutsorgan.

C) Det finns också en risk med att kommunalråden, som sitter vägg i vägg sedan decennier, gemensamt har uppfattningar som kanske inte övriga politikerkollektivet har. I gemensamma utspel kan det vara väldigt svårt för en opposition respektive majoritet, om bägge grupper är kritiska, att få till debatt eller ett ifrågasättande i kommunstyrelsen. Denna typ av möjliga "oheliga allianser" torde neutraliseras om ett heltidsanställt oppositionsråd avvecklas. Det blir ett sätt att bryta upp gamla hierariska strukturer och att vitalisera politiken inom partierna. Där "alla" både kommer leda och opponera (förmodar vi, om någon får en vågmästarroll, det behöver inte vara Politiskt Alternativ utan det kan likväl vara Mp eller SD). Det kan vara bekvämt att låta de som sitter mitt i smeten och har bäst "koll" hålla i rodet, men det kan också fungera passiviserande och just underblåsa en ledningskultur där man litar på de som anses mest insatta. Därmed inte sagt att dessa personer har de bästa lösningarna. Lösningarna brukar man gemensamt finna, vilket är en av demokratins processuella grundbultar.

I ljuset av argumenten A-C (det finns fler, men vi stannar där) finns således många skäl till att Vilhelmina kommun inte behöver ett heltidsanställt oppositionsråd. En avveckling blir oavsett en ekonomisk besparing. Oppositionsrådets deltagande har dock anpassats efter lång tradition av heltidsanställning och här måste en noggrann utredning utföras, i vilken utsträckning vice ordförande i kommunstyrelsen skall ha uppdrag och eventuell grad av deltagande. Omfattningen torde dock inte vara nödvändig i samma utsträckning som ex.vis ordförande i KUN eller SOC idag har.

1.4 Arbetsbördan och ersättningsnivåer för ordförande i KUN och SOC.

Arbetsbördan för respektive ordföranden, i socialnämnden och kultur- och utbildningsnämnden, är idag tämligen omfattande. Det är dock väldigt oklart i förtroendemannautredningen huruvida omfattningen kontra tid och ersättning är tillfredställande för förtroendevalda. Ersättningsnivåerna med årliga arvoden kring 190.000 kr ligger i häraden för en halvtidstjänst (högre tjänsteman). Vi tycker dock det finns skäl att se över om en form av halvtidsförordnande är att föredra, för att respektive ordförande skall kunna viga tillräcklig tid åt sina krävande uppdrag, vilket även skulle underlätta för dessa förtroendevaldas arbetsgivare. Halvtidstjänster skulle kunna innebära att dessa förtroendevalda finns i en större utsträckning på kommunkontoret, med de fördelar närvaron kan innebära för verksamheten och dess utveckling.

2. Arvodes- och ersättningsreglemente

§2 Justering av arvoden

Vårt förslag är att uppräknings inte sker var fjärde år utan beslutas löpande för varje år, alternativt varannat, med förväntad löneutveckling respektive kommunal ekonomisk situation i beaktande.

I och med Konjunkturinstitutet (KI) lagt en rekommendation på högst 1% löneökning inför 2010, upplever vi i Politiskt Alternativ att återhållsamhet och sparnit är att förordas. För att visa gott föredöme, är vårt förslag att ersättningsnivåer under 2010 och 2011 höjs med 0,5 % istället för föreslagna 2,5 %. Beroende på hur utvecklingen prognosticeras för 2012, föreslås nivåer för 2012-2013 beslutas under 2011.

3. Parti och mandatstöd

Parti- och mandatstödet synes vara en viktig del och grundförutsättningen för att partiernas och medlemmarnas arbete ska fungera och upprätthållas. Det finns en kritisk gräns där de ideella insatserna inte väger upp uppoffrad tid och kostnader. Men när nyrekrytering till partierna är så svag, torde kraftigt minskade medel riskera att dra undan mattan helt. Att engagera sig politiskt tar mycken tid och energi, ofta är det en uppoffring som varken ges beröm eller belöning. Att vara politiker kan vara en mycket otacksam syssla i en föränderlig ekonomi där resurserna ständigt minskar.

Att utgå från förslaget med halveringar av mandat- och partistöd, upplever vi dock som hårt slag mot parti- och medlemsverksamheten. Varför överväger man inte att frysa arvoden (uppdrag 2) när man i samma andetag i förtroendemannautredningen ger ett förslag om halveringar på parti- och mandatstöd?

Besparingar kan vi alla göra genom att dra vårt strå till stacken, när kommunens ekonomi är ansträngd. Men vi får definitivt inte glömma att nedskrivningen av penningvärdet de sista åren urholkar bidraget då det inte är indexreglerat. På så vis kan man säga att man redan idag har minskat stödet med låt säga 10% under den sista mandatperioden. Fryser man rådande nivåer, kan man sägas föreslå besparingar om ytterligare cirka 10%, om vi jämför med förslaget att höja arvoden med 2,5% per år över nästa mandat period. Vårt förslag innebär en fortsatt frysning och därmed en besparing.

3.1

- Politiskt Alternativ föreslår ett fortsatt årligt partistöd om 50.000 kr/år..
- Mandatstödet bör fortsättningsvis vara 10.000 kr/år som tidigare år.

3.2

En förbehåll måste dock resas. Idag är föreningar befriade från kostnader vid nyttjande av lokaler för sammanträden och möten. Kommer ett avgiftsbeläggande av möteslokaler införas, blir utgifterna större och många partier kommer säkert överväga att använda egen lokal i större utsträckning. Oavsett partiernas val vid en kostnadsökning, i kombination med att alla partier – oavsett storlek – behöver en kanslifunktion, pekar mot att partistödet kan behöva revideras under mandatperioden, i händelse av påförda lokalavgifter.

4. Överförmyndarnämnd

Kring *Uppdrag 4* har Politiskt Alternativ inget att erinra.

5. Kommunfullmäktiges arbetsordning

§10 Förlängning av sammanträde och fortsatt sammanträde

En fallstudie. Vid fullmäktige i november 2009, då budgeten för 2010 skulle behandlas och beslutas, förekom två fenomen som rimligen måste diskuteras.

5.1.

Ett av skälen till att sammanträdet brast i tid och sammanhang, var att budgetförslaget in i det sista förändrades. Förslaget som presenterades en vecka innan mötet, offentliggjordes inte och kunde inte delges medborgare för insyn. I sista stund gjordes ytterligare revideringar för att tillgodse krav och förslag från socialdemokraterna/vänstern. Detta förslag presenterades någon timme innan fullmäktigesammanträdet öppnades. Vissa hävdar att förslaget mejlats till oppositionen kort innan men hur skulle detta verifieras? Det fanns således en minimal chans att någon skulle hunnit granska budgetförslaget. Huruvida alla alliansledamöter gavs god insyn i förväg, i det senkomna förslaget, är lika osäkert.

Att ta beslut på ett underlag som inte helhetsbedömts av politiker, förvaltning eller medborgare, är fullständigt ohållbart, därtill oansvarigt. Men ett likartat förfarande gjorde socialdemokraterna våren 2009. Man presenterade sin skuggbudget en timme innan KFM:s öppnande. Inför det fortsatta budgetarbetet under 2009 inlämnade aldrig S/V något yttrande, vilket svåriliggör både förändringar och förslag, då de inte går igenom den sedvanliga beredningen i berörda nämnder. Ej att förglömma, S/V accepterade undantaget att lämna den sedvanliga rågången, efter att de gemensamma partiöverläggningarna lagt grunden.

Det finns de inom kommunförvaltningen som ansåg att något liknande aldrig förekommit tidigare som årets budgetarbete. Man kan faktiskt ställa sig frågan om det fanns laglighet, inom ramen för kommunallagen och kommunens egna reglementen. Dessa förfaranden är inte seriösa. Det bäddar för ett partipolitiskt spel där ett fåtal personer har insikt i helheten och där hållbara lösningar riskerar att sättas på undantag när besluten manglas fram alldeles för hårt. Beredningsarbetet och budgetförslag måste i god tid presenteras för alla partier och allmänheten. **§12 omnämner att ordförande bestämmer tidsrymden för tillsändande, men Politiskt Alternativ anser att handlingar inte får sändas senare än 3 dygn före ett sammanträde. Alla ledamöter måste ha möjlighet att sätta sig in i underlag och förslag i god tid. Budgeten skall presenteras en (1) vecka i förväg, så att partigrupper/medlemsmöten hinner beakta och granska underlag, därtill förankra ställningstagande.**

Att ta budgetbeslut i klump är bekvämt, men frånhänder möjligheten för enskilda fullmäktigeledamöter att debattera enskilda frågor och göra enskilda yrkanden eller föreslå förändringar. Dvs kommunfullmäktiges uppgifter decimeras kraftigt om gruppledarna bildar koalitioner i förfarandet. Men i backspegeln var allt ett spel för att föra ut förhandlingarna i slutna rum. Partipolitik och hög konfliktnivå skapar polarisation och blockagerande, som slår på både helheten, detaljerna och på de enskildas ledamöternas ”rörelsefrihet”. Att tro att konfliktnivån sänks, när man gör upp i kulisserna, är ett misstag. Det undergräver bara demokratin.

5.2

Man avbröt fullmäktigesammanträdet när tiden gått över gränsen och beslutade att fortsätta sammanträdet senare. Nu inföll vad som är själva kärnfrågan, ska och får partiöverläggningar och förhandlingar tillåtas i en paus i ett avbrutet fullmäktigesammanträde? Vad har då fullmäktige för funktion om inte budget eller enskilda yrkanden ska kunna debatteras, värderas och beslutas? Hade partigrupperna givit mandat till förhandlingar? Hade alla fullmäktigeledamöter gjort det? Vissa ledamöter upprördes nästkommande möte när de innan återupptagande av mötet informerades om förhandlingarna som ägt rum dagen innan. Vad var ”alliansen” i det läget? En handfull personer? Är detta demokrati? Frågan måste ställas. Politiken kan inte ställa sig jämte sitt högsta beslutande organ för att politikens vågor i fullmäktige upplevs för besvärliga. **Hur ska kommunfullmäktige hantera pauser i fullmäktigesammanträden, ska ”utomparlamentariska” förhandlingar överhuvudtaget tillåtas? Den frågan bör politikerna på allvar fundera över.**

6. Kommunalrådets arbetsbeskrivning

Enligt tidigare redogörelse i denna skrivelse, utgår vi ifrån att man avvecklar oppositionsrådstjänsten, varför vi förordar att skrivningen lyder "*kommunalrådets arbetsbeskrivning*" i singularis.

6.1 Kommentarer och tillägg för rådande förslag kring arbetsbeskrivning

1. **Första att-satsens** formulering "*...leda förvaltningen av kommunens angelägenheter...*" kan missuppfattas på så vis att kommunalrådet har befogenheter över förvaltning och/eller förvaltningsledning. D.v.s det kan skapa oklarheter i respektive arbetsbeskrivning för kommunalråd och ex.vis kommunchef. Med tanke på de idag oklara gränserna, för i vilken mån och utsträckning ett kommunalråd skall bereda/driva ett enskilt ärende, borde "*övervakningen*", alternativt "*tillsynen*", anges istället för "*förvaltningen*". Oavsett bör man fundera noga på denna formulering som kan luckra upp gränserna för ansvarsområden och arbetsuppgifter. Risken för att ge utökat mandat för "politisk styrning" av kommunförvaltningen bör i görligaste mån undvikas.

2. Komplement till **första att-satsen** "*att inom ramen för de befogenheter som kommunsstyrelsen äger och närmast under...*". Formuleringen ger ett tämligen öppet mandat genom ordet "äger" vilket borde kompletteras/utbytas med ett "ger". Annars ges öppningar för att kommunalrådet agerar inom ramen för befogenheter och inte utifrån delegation/beslutat mandat som kommunsstyrelsen. Det är viktigt att understryka då enskilda specifika frågor inte bör drivas utan mandat från kommunsstyrelsen. Många oklarheter rådde exempelvis i frågan kring inköp av Centrumhuset. Mycket sent i processen gavs ett formaliserat stöd från kommunsstyrelsen för kommunalrådets arbete med frågan.

3. **Fjärde att-satsen** innehåller "**som de finner påkallade**" ger utrymme för personliga ställningstaganden som inte någon kan hållas som ansvarig för. Satsen bör kompletteras med en skrivning som kräver att kommunalrådet diarieför alla de frågor och problem (vilka inte hänvisas till förvaltningen, när frågor är av sådan art) som medborgare och/eller andra partifunktionär väcker i samtal eller brev till kommunalrådet. På vis kan ärenden dels följas upp och återkopplas, dels kan ansvaret för frågans hanterande utrönas. Skäl varför en fråga ej lyfts i kommunsstyrelsen ska exempelvis anges. Det finns exempel genom åren då brev inte besvarats eller samtal lett till att frågan/problemet ej lyfts i kommunsstyrelsen. Ett kommunalråd ska inte kunna sortera ut efter godtycke, skäl och grund måste dokumenteras. Vad beträffar företagsetableringar och frågor av mer kommersiell natur, finns egentligen inga hinder för ett diarieförande. Man kan enkelt skriva namn och ärende utan att avlöja affärsidéer och företagsplaner.

6.2 Nya förslag till *att-satser* kring kommunalrådets arbetsbeskrivning

1. Att i särskilt viktiga och/eller akuta frågor och ärenden ges möjligheten att använda sig av instrumentet *extrainkallande av kommunsstyrelsen*. Parallellt bör utredas i vilken omfattning informationsteknik kan användas för extrainsatta kommunsstyrelsesammanträden på distans, för frågor av akut art, därtill finna enkla och snabba rutiner för sådana förfaranden. "*Virtuellt rådslag*" är ledordet. Vilket kan borga för en metod att fördjupa demokratin och fördela ansvaret i komplicerade situationer och frågor, utan att kostnaderna rusar i höjden. Förslag: *att använda möjligheten till virtuellt rådslag/extrasammanträde vid akuta eller viktiga frågeställningar*.

2. a). *att övervaka att kommunallagen följs,*

b) *att vid kommunrättsligt uppkomna frågetecken, även resta av medborgare, konsultera kommunjurist för offentligt klargörande*

3. a) *att demokrati- och organisationsfrågorna vårdas och utvecklas, samt*

b) *att utveckla medborgarnas möjligheter till inflytande*

4. a) *att tidsplanen för budgetarbetet hålls, samt*

b) *att budgetförslaget presenteras på ett lättfattligt och överskådligt vis i god tid inför beslut.*

5. *att alltid förankra kommunens ställningstagande och riktlinjer i kommunsstyrelsen, eller kommunfullmäktige i spörsmål av särskild vikt, i alla frågor rörande kommunala regionförbund, interkommunala samarbeten eller samförvaltningar, samt myndigheter och verk.*